

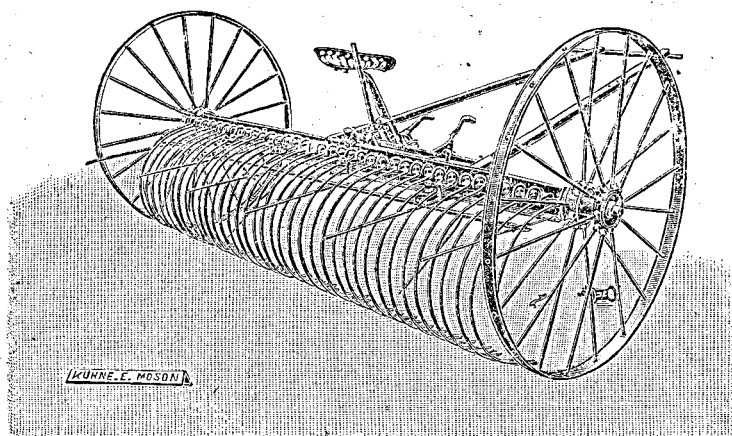
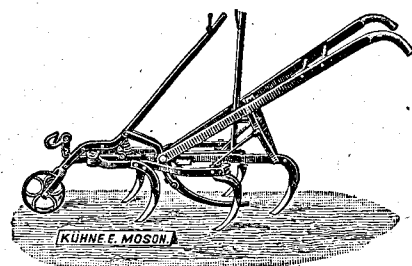
ERDÉLYI GAZDA

XLVII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1915. JÚNIUS 13.

24. SZÁM.

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r.-t. Mosonban.

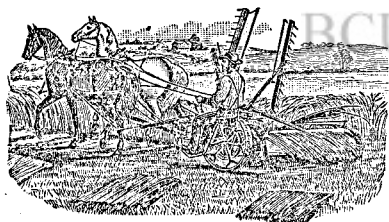

Egy- és többsoros kapáló- és töltögető-
eszközök, „Columbia“ kultivátorok,
Herrmann-féle kukoricakapálók,
„Osborne“ kaszáló- és aratógépek,
szénagereblyék. Cséplőkészletek járgány- és
motorhajtásra

Budapesti főraktár: VI., Vilmos-császár-ut 59.

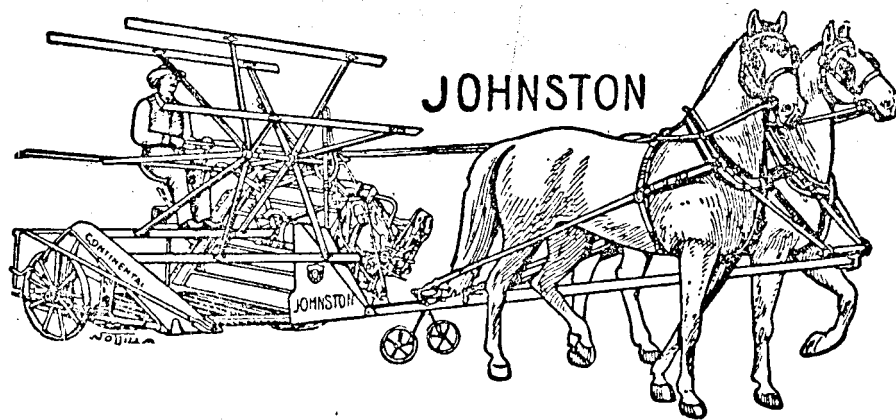
3007

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

„Johnston“

eredeti amerikai aratógépek ugy szerkezet, mint jó anyag tekintetében a legtökéletesebbek.

3152

Az előrelátható nagy munkáshiány következtében ajánljuk „JOHNSTON“ gyártmányu
amerikai aratógépeink sürgős beszerzését, annál is inkább, mert a további behozatal
Amerikából a jövő aratáshoz alig lesz lehetséges. — Felvilágosítással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf — Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. szám.

Patkánin

Név és védjegy törvényes szabadalom

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskerekén.

Tökéletes bizlos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes bizlos eredményről jótállás.

Zsákat, Zsineget, ponyvát,

szőlőkötöző fonalat vásároljon

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert FISCHER-féle zsák- és ponyvagárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet Kérjen ajánlatot

A kolozsvári kiállításon aranyéremmel, a budapesti kukorica kiállításon ezüstéremmel kitüntetett

Elekes-féle egygyes ökör járom

amely darabonkint míg a készlet tart **30** koronáért megrendelhető

Elekes Árpád intézőnél, Mezőzáh.

Sorban vagy négyzetben ültetett kukoricakapáláshoz a mostani lóhiány miatt ökörrrel egygyesben kapáláshoz használható.

(z. z.)

PEF

PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK

mázolásához teljesen készen vakolatra fára és vasra

32 év védjegy 1904 sz. a.

LUZT EDE ÉS TÁRSAI

FESTÉKGYÁRAK BUDAPEST, VII. ÖRNAGY-UTCA 4.

Telefonszám 64-93.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jékkár ellen, ugyiszin az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerinti, előnyös feltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzleti-lesle-géből. közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok bejuttatandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítás-al minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.-	K
Tartalékok	3,357.603.-	,
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tűzkárokból	10,741.000.-	,
jékkárokból	5,042.000.-	,
Biztosított érték tűzben 1912. évben	880,000.000.-	,
jégekben 1912. évben	63 000.000.-	,
Életizlet állománya	15,240 080.-	,

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

GONDVISELÉS Országos Központi Segélyező Társulat

utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhető, leánykiházasítási (önálló itási) segélybiztosítások eszközöltenek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi-csoportok szervezhetők jótékony célú működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 3012

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet

Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 8-ik szám.

3011

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

KOLOZSVÁR, HOSSZU-UTCA 26. SZ.

3111

Magtári és MARHAMÉRLEGEK raktáron és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrácok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vasagyakat és butorokat, stb.

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak! Szakszerű tökéletes munka!

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAR ÉS OLCSÓBBAR

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A vetések állása és a mezőgazdaság állapota Magyarországon 1915. évi május hó 27-én . . .	175
Hadbavonult gazdatisztek szolgálati viszonya . . .	176
Javitóintézeti növények mint mezőgazdasági munkások . . .	177
A köles termeléséről. Sz. G.	177
Kisebb szakközlemények	178
Kormányintézkedések	178
Vegyes közlemények	178
Hirdetések.	

A vetések állása és a mezőgazdaság állapota Magyarországon 1915. évi május hó 27-én.

A m. kir. földművelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítótól és a m. kir. gazdasági felügyelőségektől beérkezett jelentések szerint.

Május hó második felében a hőmérséklet továbbra is oly ingadozó maradt, mint az előző két héten volt. A 16—17-ike közötti éjjel az északi hegyes vidékeken gyenge éjjeli fagyok jártak. Majd fokozatosan emelkedett a hőmérséklet, de 23-ika után ismét erősen csökkent, úgy, hogy az északi hegyes vidékeken a minimum 2 C fokra süllyedt, nappal azonban 25—26 C fokra emelkedett. Az erős éjjeli lehülések és jelentékeny nappali felmelegedések egyébként az egész két heti időszak alatt mindennaposak voltak s ezen hőváltozásokat gyakori szelek kísérték.

A várva-várt csapadék az utóbbi napokban legtöbb helyen megjött ugyan, az országos jellegű esőzés azonban most is elmaradt, a helyi esőzések mennyisége pedig jóval kisebb volt a rendesnél, úgy, hogy csak kevés helyen pótolta az előző hetek esőhiányát. Az esőzések, melyek többnyire zivatarokkal jártak, leginkább május 20—23-án voltak számottevők s legtöbb (50—80 milliméter) jutott belőlük a Tisza-Maros szögének, továbbá Baranya, Bács-Bodrog, Szepes és Szében vármegyének. Legkevesebb (1—10 milliméter) esett az Alföld északkeleti részén, továbbá az északi Felföld keleti felében és Pozsony vármegyében.

Szórványosan kisebb jégeső is volt, mely azonban nagyobb károkat sehol sem tett. Ily jégesőt jelentettek: Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Baranya, Somogy, Esztergom, Trencsén, Szepes, Zemplén és Csanád vármegyék egyes helyeiről.

A legutóbbi hivatalos vetésjelentés közzététele óta eltelt két hét vázolt időjárása csupán az ország déli és nyugati részén

volt kedvező a vetések fejlődésére, egyebütt azonban nem hozta meg azt a nagymérvű javulást, mely a májusi esők után rendszerint be szokott következni s melyre főleg az ország északkeleti negyedében a tavaszi kalászosoknak igen nagy szükségük lett volna. Ezen a vidéken ugyanis kevesebb eső esett s a több hét óta szomjazó talajnak csak vékony felső rétege ázott meg, melyet a folytonos szelek hamar kiszáritottak s így a kapott csapadék nem volt képes a több helyen sárgulni kezdő gyenge tavaszi kalászosok megakadt fejlődését kellőleg elősegíteni. Annyi hatása azonban itt is volt az esőnek, hogy a vetéseket kissé felüditve ellentállóbakká tette a további szárazsággal szemben, minélfogva remélhető, hogy az ezen jelentés szerkesztésének időpontjában az ország több részén megindult újabb esőzések ezeket a vetéseket is lényegesen megjavítják. Azokon a vidékeken, hol bővebb esők jártak, a tavaszi vetések igen szépen fejlődnek, egészségeselek, egyenletesek.

Az őszi kalászosok csaknem mindenütt szépen állanak, az esőhiányban szenvedő vidékeken jól bírják a szárazságot, ahol pedig elegendő csapadékot kaptak, bujálék és a legszebb reményekre jogosítanak.

A kapásnövények, kerti vetemények, kereskedelmi növények, mesterséges takarmányok, réti füvek és kaszálók, ahol elegendő esőt kaptak, igen szépen fejlődnek, az ország északi és északkeleti részén azonban kissé visszamaradtak.

A szőlők legtöbb helyen dusan megvannak rakva fürtökkel s a gyümölcsösök is jó termést ígérnek. Fagykárók leginkább csak az északi és keleti magas hegyvidékeken vannak, de ezek sem lényegeselek.

A gabonaneműekkel bevetett terület kiterjedésére vonatkozó adatok összegyűjtése és feldolgozása a m. kir. központi statisztikai hivatalban már folyamatban van, úgy, hogy az ezek alapján összeállítandó területi kimutatások június hó végéig elkészülhetnek.

A beérkezett jelentések alapján azonban hozzávetőleg már most meg lehet állapítani, hogy az őszi kalászosok területe folyó évben is megközelíti azt a területet, melyet normális években ősziakkal bevetni szoktak.

Ez alapon feltehető, hogy a múlt őszszel bevetettek:

őszi búzából	5.700.000 kat. holdat
őszi rozsból	1.900.000 „ „
őszi árpából	100.000 „ „

Ebből a valószínű vetésterületből a gazdasági tudósítók és a m. kir. gazdasági felügyelőségek hozzávetőleges %-os becs-

lései szerint belviz-, egér-, fagy- és egyéb károk miatt tavasszal ki kellett szántani: a búzából mintegy 5⁰/₁₀₀-ot, 300.000 kat. holdat, a rozsból „ 6⁰/₁₀₀-ot, 100.000 „ „

A kiszántott őszi vetések helyébe részben tavaszi kalászosokat, részben pedig kapásnövényeket és takarmányféléket vetettek.

A tavaszi kalászosokkal rendes időben bevetni szokott terület a következő:

tavaszi buza	400.000 kat. hold,
tavaszi rozs	80.000 „ „
tavaszi árpa	1.800.000 „ „
zab	1.800.000 „ „

Ehhez hozzászámítandók azonban a kiszántott őszi helyébe vetett tavaszi pótvetések, melyek a gazdasági tudósítók %-os becslései szerint kitesznek:

tavaszi búzánál mintegy 2·5 ⁰ / ₁₀₀ -ot, 10.000 k. holdat	
tavaszi árpánál „ 5 ⁰ / ₁₀₀ -ot, 90.000 „ „	
zabnál „ 2·4 ⁰ / ₁₀₀ -ot, 40.000 „ „	

Az őszi vetésekből levonva a kiszántásokat, de hozzáadva a tavasziak területét és a pótvetéseket, a kalászosok összes vetésterülete hozzávetőleges (%-os) számításal kerek számokban a következő:

búza	5.810.000 kat. hold,
rozs	1.880.000 „ „
árpa	1.990.000 „ „
zab	1.840.000 „ „

Ismételten hangsúlyozni kell azonban, hogy ezen adatok csak hozzávetőleges (%-os) becslésen alapulnak s a m. kir. központi statisztikai hivatal megbízhatóbb adatgyűjtésének eredményei csak június hó végével lesznek ismereteselek.

A négy főkalászos ezidőszerinti terméskilátásai a beérkezett első minősítő becslés adatai szerint nagyobbára közepesek és jók.

A minősítő becsléseknél a kitűnő termés-kilátás jelzésére = 1, a jóra = 2, a közepesre = 3, a gyengére = 4, a rozsrá pedig = 5-ös számjegy használtatik.

A jó, közepes és gyenge termésű vármegyék száma a következőképpen alakul:

	a buza	a rozs	az árpa	az ab
	vármegyében			
jó . . . . . (2)	22	19	19	18
jóközepes . . . (2—3)	6	4	8	8
közepes . . . . (3)	28	32	29	22
gyengeközepes (3—4)	—	—	2	6
gyenge . . . . (4)	7	8	5	9

Búza. A májusi szárazság fejlődésében visszavetette. Az őszi nagyobbára csak most kezd kalászolni, az ország déli vármegyében és a homokos talaju földeken azonban már kikalászolt. Kalásza többnyire szép nagyok. A tavaszi szárban van. Azokon a vidékeken, hol az utóbbi napokban elegendő

A nagy munkáshányra való tekintettel szerezzük be a „Sidedelivery“ kombinált rendsorgyűjtő és szénaforgató gépet. Használható: 1., mint a rendsorokat oldalt lerakó **rendsorgyűjtő**, 2., mint a rendsorokat önmagukban egyuttal meg is forgató **rendsorforgató**, 3., mint **szénaforgatógép** és 4., mint **rakáskészítőgép**.
Legelőnyösebben beszerezhető a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
(Budapest, V. Alkotmány-utca 29. szám.) 3002

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utó dai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságu szőnyeg ebédülő és futószőnyeg gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

esőt kapott, úgy az őszi, mint a tavaszi szép sűrű, egyenletes, magas, egészséges és általában jó, vagy jóközepes termést ígér, ahol azonban semmi v. csak kevés esőt kapott, a tavaszi vetés ritka és sárgás. Jó meleg országos esőre mindenütt nagy szüksége volna. Azokon a vidékeken, hol már hosszabb idő óta nem volt eső, az őszi között helyenként üres foltok is láthatók. A téli és kora tavaszi sok esőtől keletkezett belvizek helyén ugyanis kisebb kiáztott foltok származtak, melyeknek egy részét újra felszántották és bevetették, más része azonban vetetlen maradt, mert a májusi száraz, szeles időjárásban a föld felső rétege hirtelen kiszáradva annyira megkeményedett, hogy felszántása igen nehéz lett volna. Ezek a foltok azonban számottevő veszteséget nem képeznek.

A sok acat és gyom miatt még mindig sok a panasz. Helyenként a gabonafutrinka és drótféreg okozott károkat. A déli vármegyék egyes helyein, főleg ahol az utóbbi napokban nagyobb esők jártak, a levélrozsda is fellépett, de leginkább még csak az alsó leveleken. Ugyanezek az esőjárta részekben dült buzák is láthatók.

Mindezeket számbavéve, megállapítható, hogy az eleinte kitünőknek mutakozó termés kilátások május hó folyamán némileg romlottak ugyan, de még mindig elég jók s ha az országos esők rövid időn belül bekövetkeznek, még sokat javulhatnak.

Rozs. Csaknem mindenütt kikélesztett s most van teljes virágzásban. Kalásza és szalmája elég nagy, kivéve azokat a helyeket, hol már hosszabb idő óta nem volt eső. A vetés sok helyen ritka és gazos. Helyenként a gabonafutrinka és a drótféreg károsítja. Szemfejlődéséhez kiadós jó meleg esőre volna szüksége.

Árpa. Ahol esőt kapott, szépen fejlődik, ahol azonban nem részesült elegendő csapadékban, ritka, alacsony, gazos és sárgás. Az őszi kikélesztett, a tavaszi még hasban van. Jó meleg esőre úgy az őszi, mint a tavaszi, mindenütt nagy szüksége volna.

Zab. Több helyen már nagyon selyki a szárazságot, ritka és sárgászöld. Ahol az utóbbi napok alatt jó esőt kapott, szépen megjavult, de még mindig gyenge, általában jó esőre és meleg időre volna szüksége. Helyenként sok benne az acat.

A tengeri vetése sok helyütt még folyamatban van, aminek oka főleg abban rejlik, hogy a száraz időjárás miatt a talaj csak nehezen volt előkészíthető. A korábban elvetett, ahol eső érte, elég szépen kelt, ellenben hol kevés volt a csapadék, csak hiányosan kelt és fejlődésében is visszamaradt. A korait sok helyütt már kapálják.

Egyes helyekről panasz érkezik a drótféreg és a fagy kártételeiről. A vetési munkálatok befejezéséhez, valamint a vetések kielégítő továbbfejlődéséhez kiadós esőre volna szükség.

A burgonya fejlődése, ahol elegendő csapadék volt, jó, legnagyobb részben azonban elegendő eső hiányában csak nehezen fejlődik, különösen a késői ültetések selyki a szárazságot. A korai burgonya néhol már virágzik, kapálása legnagyobb részben folyamatban van. Ugy a korai, mint a késői burgonya továbbfejlődéséhez kiadós esőre van szükség.

A cukorrépa vetése esőjárta vidéken szépen, egyenletesen és sűrűn keltek, egyebütt azonban kelésük hiányos, ami főleg a későiekre áll. Kapálásuk majdnem mindenütt folyamatban van, sok helyütt egyelésük is megkezdődött már. A férgek közül különösen bolha és helyenként az orrmányos bogár okozott benne kárt, mely azonban nagyobb arányokat sehol sem öltött. Kedvező fejlődéséhez kiadós esőre van szükség.

A takarmányrépa a szárazság miatt a legtöbb helyen hiányosan kelt, itt-ott pedig részint a késői vetés, részint a kedvezőtlen időjárás miatt még ki sem kelt. A korai vetésekben néhol a fagy, valamint a bolha és az orrmányos bogár némi kárt okozott. A kikelt vetések kapálása sok helyütt folyamatban van, jó fejlődéséhez elegendő csapadékra volna szükség.

A kerti vetemények állása különböző, ott, ahol elegendő csapadék volt, szépen fejlődnek, míg egyebütt a szárazság folytán fejlődésükben visszamaradtak, melyen még a mesterséges öntözések sem javítottak sokat. Elvéve a zivataros esők és jég, valamint az éjjeli fagyok és a földi bolha, okoztak kisebb mérvű kárt. Általában kiadós esőt kívánnak.

A bab csapadékos vidéken jól kelt, helyenként szépen bokrosodik és virágzásnak indult, egyéb vidéken azonban a szárazság miatt csak nehezen kelt s fejlődésében is visszamaradt. Sok helyütt a fagyok tetemes kárt okoztak, úgy, hogy utánpótlások váltak szükségessé. Esőt kíván.

Az egyéb hüvelyesek a szárazság miatt a legtöbb helyen csak nehezen keltek, s fejlődésük is lassú. A borsó némely helyen már virágzni kezd. Lencse elég jól áll. Általában bő csapadékra volna szükség.

A komló általában szépen fejlődik, egyes helyeken azonban a szárazság és hűvös időjárás miatt kissé visszamaradt fejlődésében. Első kapálása majd mindenütt be van fejezve már. Meleg időre és csapadékra van szükség.

A kenőz és len vetése egyes helyeken még folyamatban van. Az elvetett jórészt már kikelt, de a szárazság miatt csak lassan fejlődik. Általában nagyon selyki a szárazságot s

kielégítő továbbfejlődéséhez esőre van szükség.

A mesterséges takarmányok közül a lóhere fejlődése a száraz időjárás miatt kissé visszamaradt. Egyes helyeken az eső és jég megdöntötte. Itt-ott már kaszálják s az eredmény kielégítőnek ígérkezik. Az eső még sokat javíthat rajta. Általában közepes termésre van kilátás.

A lucerna első kaszálása mindenütt folyamatban van. A hozam kielégítőnek mondható, bár egyes helyeken a szárazság kissé lenyomta a terméseredményt.

A búkköny általában eléggé szépen kelt s különösen a korai vetések szépen megerősödtek, a későiek azonban a szárazság miatt csak gyengén fejlődnek, egyes helyeken pedig gyomosak. Esőre nagy szüksége van.

A csalamádé vetése folyamatban van. A korai vetések általában elég szépen keltek és jól fejlődnek.

A rétek fűnövése a száraz időjárás folytán visszamaradt, mely leginkább a magasabb fekvésű helyeken észlelhető. Az alacsonyabb fekvésű helyeken, hol a talaj kiszáradása a talajvizek miatt nem következett be, a fűnövés kielégítő. A kaszálás még sehol nem vette kezdetét. A terméseredmény közepesnek ígérkezik.

A legelő állása a szárazság miatt rosszabbodott, egyes helyeken pedig kiszült, mindazonáltal a jószág elegendő táplálékot talál rajta s külön takarmányozása még nem vált szükségessé. Javulásához bő csapadékra van szükség.

A gyümölcsfák közül fagykároktól leginkább a barack és mandula szenvedett, úgy, hogy ezekből csak gyenge termés várható. Kevésbé szenvedett a fagytól a cseresznye, meggy és szilva, amelyekből jó, illetve jóközepes termés ígérkezik. A dió és mogyoró, valamint alma és körte jó termés kilátást ígérnek. Ez utóbbi kettőben a hernyó itt-ott némi kárt okozott. Általában gyakori a panasz, hogy sok gyümölcs le hull, ami a termés kilátásokat némileg redukálja.

Hadbavonult gazdatisztek szolgálati viszonya.

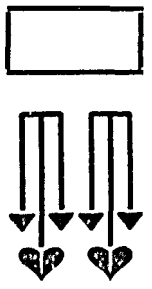
A gazdatisztek szolgálati viszonyait szabályozó 1900. évi XXVII. t.-c. a háboru esetére semmiféle rendelkezést nem tartalmaz, ennél fogva a hadbavonuló gazdatisztek ellátási kötelezettsége tekintetében úgy a szolgálatot adó földbirtokosok, valamint maguk a gazdatisztek is a legnagyobb bizonytalanságban vannak. A rendezetlen viszonyok szanálására az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a Magyar Gazdaszövetség és a Gazdatisztek Országos Egyesülete közös beadványban kérték a földmi-

Igen fontos minden gazdának, hogy a legujabb szerkezetű **Kalmár rendszerű kukoricza**

morzsolót használja, mert ezzel a legökézetesebb munkát gyorsan végezheti, nem töri a csutkát, nem hagy rajta

szemet, könnyü járatu és olcsó. **Kalmár Zs. és Társa** különleges

Kérjen árjegyzéket közvetlenül tisztító **gépgyár és vasöntöde, Hódmezővásárhely.** .....

velésügyi minisztert, hogy a hadbavonult gazdatisztek szolgálati viszonyát az idézett törvény alapján rendeleti úton szabályozza. A földművelésügyi miniszteriumban e tárgyban Ottlik Iván államtitkár elnöklete alatt értekezlet volt, melyen az OMGE részéről megjelent gróf Desseffy Emil, Szilassy Zoltán, míg Mándy Samu véleményét írásban terjesztette elő, a Magyar Gazdaszövetség részéről megjelent Meskó Pál titkár, a Gazdatisztek Országos Egyesülete részéről pedig Nick Ede udv. tanácsos, alelnök, Eröss Rezső, Gressler Vilmos, Pivonkay Béla és Baly Kálmán, az igazságügy-miniszterium részéről Szladits Károly, a földművelésügyi miniszteriumból Szomjas Lajos, Reuss Andor és Vörös Sándor előadó. Az elnöklő államtitkár megnyitó beszéde után az előadó ismertette röviden a kérdést, mire beható vita indult meg, melyben részt vettek Desseffy Emil, Eröss Rezső, Meskó Pál, Szilassy Zoltán, Baly Kálmán, Pivonkay Béla és Szladits Károly. Az értekezlet egyhanguan kimondotta a hadbavonult gazdatisztek szolgálati viszonyának kormányrendeleti úton való szabályozásának szükségességét, amely rendelkezésnek alapelve legyen, hogy a hadbavonult gazdatiszt állását a hadbavonulás folytán el nem vesztíti, de a szolgálatadó birtokos a gazdatiszt, illetve annak családja részére ne legyen köteles egyebet, mint a lakás fele részét, a kerthasználatot, az állattartást és a tüzelőfajárandóságot kiszolgáltatni. Amennyiben a szolgálatadó a hadbavonult gazdatiszt állását részére főtartani nem kívánja, úgy a törvény alapján felmondással élhet és ennek a felmondásnak a formásági olyképp állapotandók meg, hogy a hadállapot viszonyai között is érvényesíthetők legyenek. Természetes, hogy a földmunkának a törvényben megállapított következményei érvényesek maradnak. Kimondotta végül az értekezlet, hogy a kiadandó rendelet határozmányai visszaható erővel nem bírhatnak, vagyis a hadbavonult gazdatisztnak, illetve családjának a földbirtokos által a rendelet életbe léptetéséig adott önkéntes javadalmazás, vagy segítség összege se a felmondás esetén bekövetkező kötelezettségekből le nem vonható, se állásának fenntartása esetében neki juttatandó segély összegébe be nem számítható.

Javitóintézet-i növények mint mezőgazdasági munkások.

A kolozsvári m. kir. javítóintézet igazgatósága — 716—1915. sz. alatt — az alábbi értesítést küldötte az E. G. E. elnökségéhez:

»A m. kir. igazságügyminiszter ur Ónagyméltóságának folyó évi május hó 30-án kelt 23380—1915. I. M. IX. számú rendelete alapján tisztelettel értesítem tekintetes Cimet, hogy a vezetésem alatt álló helybeli kir. javító nevelőintézetből körülbelül 50—55 növények magánosok részére is átengedhető mezőgazdasági munkálatok végzésére. Az átengedhető

növények közül 25 csak könnyebb mezőgazdasági és szőlőművelési, 28 pedig aratási és cséplési munkák teljesítésére is alkalmasnak mutatkozik.

A fizetendő munkabér naponként és fennként az aratási és cséplési munkálatokra alkalmas növényeknek 1 koronában, a könnyebb mezőgazdasági és szőlőművelési munkára alkalmas növényeknek pedig 80 fillérben van megállapítva, de a növények élelmezéséről és ruházatuknak a mosásról is a munkaadóknak kell gondoskodniok. Ezen felül baleset biztosítási díj fejében minden egyes gazdasági munkás javítóintézet-i növények után naponként 4 fillér fizetendő.

A munkabér kifizetése hetenként utólagosan történik. Amennyiben a javítóintézet-i növények kivételén vasár- és ünnepnapokon is a gazdasági külmunka színhelyén maradnak, a munkaadó részéről az élelmezés ezeken a napokon is kiszolgáltatandó, de a munkabér és a biztosítási díj nem.

A javítóintézet-i növények gazdasági munkára lehetőleg csak is az intézet székhelyéhez közel fekvő gazdaságokba adhatók ki; távolabb eső gazdaságokban csak kivételesen.

A gazdasági munkára kiadott javítóintézet-i növények a munkaadó felügyelete alá helyeztetnek és felügyeletükre intézeti alkalmazott csak akkor rendelhető ki, ha egy munkaadóhoz nagyobb számú növények (20—25) adatik ki.

Amennyiben a növények felügyeletére külön intézeti alkalmazott rendeltenék ki, az ezen kirendeléssel felmerült költségeket (a 21224—1896. I. M. rendelet szerint) a munkaadó a javítóintézetnek tartoznak megfizetni.

A munkaadók részéről kiszolgáltatandó élelmezésnek elegendő és a munkaképesség fenntartására elég mennyiségűnek kell lenni. Hetenként kétszer legalább 154 gramm hus is adandó a növényeknek. Ha a munkaadó ennek a kikötésnek nem tenne eleget, vagy ha az esedékes heti munkabért, valamint a felügyelet költségeit pontosan nem fizetné, a növények munkaező tőle bármikor elvonható.

A gazdasági munkára kiadott javítóintézet-i növények munkaideje nem az intézeti szabályok, hanem az 1898. évi II. t.-c. 49. §-a értelmében állapítható meg.

Az olyan növények, ki a külmunkákban hasznavehetetlennek bizonyul a munkaadó kivánságára vissza lesz szállítva az intézetbe.

Kolozsvár, 1915 június hó 10.

A kir. javító nevelőintézet igazgatóságától:
Radics József, s. k. igazgató.

Ajánljuk a fentieket Kolozsvárhoz közel lakó gazdatársaink figyelmébe. Erdeklődő megkeresések direkt az illető intézet igazgatóságához intézendők.

A köles termeléséről.

A mai viszonyok mellett, amikorra minden talpalatnyi földet be kell vetni s a gazdának a kellő fogatos és kézi erő csak teljesen megfogyatkozott mértékben áll rendelkezésére, igen nagy fontossága van az

olyan növények termelésének, amelyeknek vetése és aratása nem esik össze a többi gazdasági növények vetési és aratási idejével. Nemcsak azért bírnak az ilyen növények a mai viszonyok mellett különös értékkel, mert az időre még nem munkált, tehát vetetlenül maradt földeket vethetjük be velük, hanem azért is, hogy késői vetési idejüknel fogva a kiszántott őszi vetések pótlásánál és a kettős termelésnél is felhasználhatók. Kettős termelés alatt értjük, midőn a szántóföldet egy termelési év alatt két terméssel igyekszünk hasznosítani.

A kettős termelésnek ha valaha, úgy most van igen nagy jelentősége. Ha nálunk a kedvezőtlenebb talaj és időjárás viszonyok mellett a kettős termelés nem is alkalmazható kiterjedtebb mértékben, a későn vethető növények termelésének az idén mégis igen nagy jelentősége van; mert sok helyen emaradtak, elkéstek a tavaszi vetésekkel s viszont sok őszi vetést ki kellett szántani az égér- és fagykárok miatt.

A későn vethető növények között ma legnagyobb jelentőséggel bír a köles, mert kenyértermények pótlására is alkalmas. A háborús gazdálkodásnak pedig egyik legfőbb célja a kenyérpótló termények minél tömegesebb előállítására. A kölesnek többféle válfaja van, azonban a legértékesebb a közönséges bugás-köles s ezek közül a piros vagy paprika-köles. A paprika-köles a leggyorsabb fejlődésű s ebből készítik a köleskását, amelyből főleg Németországban van igen nagy fogyasztás, a tengerparti piacokon igen keresett, mert a hajós népnek fontos tápláléka.

Köles termelését azon körülmény is megkönnyíti, hogy aránylag kevés vetőmag kell belőle s az még ezidőszert beszerezhető. Legjobb szereti a jöminőségű vályogtalajokat s a televénydus agyagtalajokat, az u. n. alföldeket.

Legcélszerűbb sorvetőgéppel vetni 12—20 cm. sortávolságra. Vetőmagmennyiség két holdanként bőven számítva, 14—20 kgr. között lehet. A magot mélyen nem szabad vetni s a mag egyenletes és gyorsabb kicsiráztatása végett a vetést célszerű lesz meghengerelni.

A kikelt és megerősödött vetést a körülményekhez képest egyszer vagy kétszer fogasoljuk meg.

A köles aratására és betakarítására nagy gondot kell fordítanunk, mert magja könnyen pereg, azért nem szabad a buga és szár teljes megsárgulását bevárni, hanem amint a bugaágak sárgulni kezdenek, hozzá kell fogni az aratáshoz. Ha a cséplés alkalmával még nem volna száraz a köles szalmája, azt vagy apró boglyákban szárítjuk meg, vagy pedig bezsombolyázzuk, mert értékes takarmány.

A kicsépelet magot nem szabad nagy garmadába összehalmozni a magtárban, hanem vékony rétegekben széttergetni, ellenkező esetben könnyen megfűl és megkeseredik.

A terméseredmények igen váltakozók

Legjobb minőségű

kéveköttő manilazsineg-et

azonnali szállításra ajánl

a Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Vilmos-császár-ut 32.

lehetnek. Jó földben és jó időjárás mellett igaz lehet az a közmondás, hogy: »fizet, mint a köles«. A köles után kat. holdanként 10—16 q-ás termés is várható.

A köles takarmánynak is lekasználható. Kat. holdanként 70—120 q-ás zöld takarmányt adhat. Az időjáráshoz mérten a takarmányul levágott kölest szénává is szárithatjuk vagy pedig bezsombolyázzuk.

A kölesnek nagy ellensége a köles-üszög. Ennek támadása folytán a növények alacsonyok maradnak, a bugájuk szárbán marad és az üszkös buga később majdnem teljesen fekete porrá válik.

Az üszög ellen csávázással védekezünk.

Mivel a köles érzékeny a rézgalicoldattal szemben, legfeljebb fél százalékos oldat alkalmazandó. A csávázást úgy kell végezni, hogy zsákvászonnal bélelt fűzfakosárba öntött magot meg kell meríteni a fél százalékos rézgalicoldatot tartalmazó kádban s az oldat alatt a magot két kéz között dörzsölve kell alaposan megmosni. Csak ezáltal érhető el, hogy a maghoz tapadó penész-spórák érintkezésbe kerüljenek a csávázó oldattal. A mosásnál a folyadék felszínére kerülő léha magvak, tisztátalanságok stb. szita segítségével lemerítendők.

Sz. G.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A bolha mint ragályos belebetegterjesztő. A bolha, az ember vérével táplálkozik és azzal közvetlenül érintkezik. Eppen ezáltal a legbiztosabb terjesztője a fertőző betegségeknek. A nagy világháború ideje alatt kettős gondot kell fordítanunk a bolhapusztításra, mert ez a veszedelmes pestis, kolera vérhas és más gyilkoló nyavalyák elleni védekezésünkhöz tartozik.

A bolha irtásának legegyszerűbb módja, ha meggátoljuk a szaporodását. Hiszen a kellemetlen rovar előbb-utóbb körömrre kerül, de ha már lerakta 120—130 tojását a padlónk deszkanyílásának oldalára, akkor hiába igyekezünk állati alakjában irtani. Önként következik tehát, hogy a tojásait kell pusztítani, amire a legegyszerűbb mód, ha sósvizet mossuk fel a padlót. Az erős sósvíz fölragja a bolhatojás burkolatát, külső hártályját és így a levegő hozzáfut a belső tartalomhoz, amiáltal fönkre megy. A sósvizet felmosott padló deszkanyílásaiban a víz elpárolgása után mint a dér, ott marad a finom sópor. Az idő változása következtében ez a só nedvet huz magába és a később oda lerakott bolhatojásokat is kikezdi, kimarja a só nedv, miáltal elpusztulnak a bolhatojások. — Bolhairtásra a sósviznél jobb szer nincs. A só egyébként a fagombának is jó ellenszere.

Az állati férgek sikeres irtása. Lang német birodalmi állatorvos-professzor hosszas kísérletek alapján nyilvánosságra hozza azt a megállapítást, hogy az emberre és állatokra káros élősdiféreg ellen hatásos szerrel rendelkezünk a csukamájolajban, amely hatásos és biztos méregként hat nemcsak a szunyogok, legyek, de mindennemű más élősdiféreg, tehát az atkák, vérmű más élősdiféreg, tehát az atkák, vérszopó élősdiek és férgek, a tetű, kullancs, stb. ellen. Egyszerűen ezzel a halzsírtermékkel kell csak bekenni azt az emberi vagy állati testrészt, ahova a nevezett élősdiféreg előszerttel szoktak megtellepedni. Ez a bekenés a bőrnek egyáltalán nem árt, az élősdieket ellenben föltétlenül megöli és távoltartja. A csukamájolaj egyébként mint profilaktikus szer is hat, mert ahol csak a test be van kenve vele, azt a testrészt legalább 10—12 óra belül semmiféle féreg, légy vagy szunyog, méli avagy darázs még csak meg sem közelíti s emellett rájuk öntve vagy kenve még a lárvákat is öli, jobban, mint akár a petróleum.

A burgonya kezelése nyáron. Télen a burgonyát pincékben és vermekben tartják, hon-

net a melegebb idők beálltával szellős, hűvös helyekre kell áthelyezni. Ez mindig a burgonya sulycsökkenésével jár és minőségének rovására történik, de a kellő gondosság mellett a veszteséget minimálisra lehet redukálni. Így mindekelőtt azzal, ha a burgonyát olyan helyiségben tartjuk, melynek hőmérséklete a 8—10 fok Celziust meg nem haladja és amelybe a napfény közvetlenül be nem hatol. A burgonyát legfőkébb 80—90 cm. magasra szabad felhárítani. Zsákban és hordóban nem tanácsos a burgonyát tartani, hanem ha nem akarjuk a padlóra kiönteni és így felhalmozni, akkor lécelt fenekű és falu ládákban lehet tartani, melyeket úgy állítunk fel, hogy a levegő jól keresztüljárhassa. Cementpadlóra bátran kiönthetjük a burgonyát, ha azonban a helyiség padlója homok vagy föld, erre előbb mintegy fél centiméter magasságban mészpórt kell hinteni. Ha pedig a helyiség nem egészen száraz, akkor még a burgonya közé is tanácsos mészpórt hinteni.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A hadsereg gyapjuszükségletének biztosítása. A kormány rendeletet adott ki, amely szerint nyers, vagy csupán mosott gyapjut (ideértve a bőrgyapjut is), a rendelet életbe lépésétől kezdve csak katonai megbízás teljesítésére szabad földolgozni. Csupán dög-, timár-, szűcs és mügyapju, valamint gyapjuhulladék kerülhet más célra is földolgozás alá. Gyári vállalatok azt a készletet, amely rendes üzemeinek még 14 napi főtartásához szükséges, még földolgozhatják nem katonai célra is. Minden más gyapjuföldolgozás — a házi ipart kivéve — csak a kereskedelmi miniszter engedelmével van megengedve. A tilalom alá eső gyapjut szállítani nem postai polgári forgalomban csak erre szolgáló igazolvány kíséretében szabad. A szállítás oly gyapju részére szerezhető meg, amelyet a magyar korona országainak területén, vagy Ausztria területén levő nyilvános raktárba, vagy gyapjumosógyárba akarnak szállítani. Igazolás csak akkor nem kell, ha a gyapjut a termelő tengerlyen, vagy autón a nyírás helyéről a saját belföldi raktárába szándékozik szállítani. A gyapjunak a katonai céltól eltérő földolgozását a kereskedelmi miniszter megengedheti. A rendelet ellen vétőket 600 korona pénzbüntetéssel és két havi szabadságvesztéssel büntethetik.

Buzdítás erősítésre. Ghillány Imre br. földművelésügyi miniszter a hivatalos lap mai számában jutalmakat tűz ki azoknak az erdőbirtokosoknak, akik az erdőtörvényben körülírt kopár, vízmosásos vagy futóhomokos területeken 1915 folyamán közgazdasági jelentőséggel bíró erdősitést foganatosítanak. Továbbá mindazok az erdőtörvény rendelkezése alá nem eső erdőbirtokosok, akik erdei csemetekertek nevelésére csemetekerteket telepítenek és tartanak öt éven át kifogástalan állapotban.

A jutalmak a következők: Erdősítésért három 1000—1000 koronás, négy 800 koronás, négy 600 koronás, öt 500 koronás, öt 400 koronás, öt 300 koronás és négy kétszáz koronás jutalom, részben készpénzben, részben diszfárgyban. Csemetekertért öt 300 koronás, öt 200 koronás, öt 100 koronás jutalom. Az erdősités jutalma a folyó év tavaszán vagy őszén eszközölt erdősitésért jár. Az 1000, 800 és 600 koronás jutalmak 25 holdas, az 500 és 400 koronásak 15 holdas, a 300 és 200 koronásak 5 holdas erdősitésért járnak, egy tagban. A versenyző erdősitéseket 1920. évben fogják a helyszínén megbírálni s a jutalom harmadát az erdősitést végző kezelőtiszt (gazdatiszt, bérlő) fogja megkapni. Az emléktárgyat nyert birtokosok alkalmazottait érdemük szerint külön fogják jutalomban részesíteni. A tavaszi erdősitést július végéig, az ősziakat december 25-éig kell az illetékes erdészeti főfelügyelősnél bejelenteni. A csemetekerttel pályázók a 300 és 200 koronára fél hold, a kisebb jutalomra negyed

holdas telepítéssel pályázhatnak. A jutalom harmada itt is a kert felügyelőjét illeti. Tekintve a földművelési kormány pályázatának roppant nagy nemzetgazdasági jelentőségét, kétségtelen, hogy erdőtulajdonosaink és erdőtisztjeink hazafias buzgalommal fognak egymással minél szebb eredményért versenyezelni.

A gyümölcsfeldolgozó gépek kikölcsönzése. A gyümölcsértékesítés előmozdítása céljából egyes olyan községeknek, melyek a folyó évben nagyobb gyümölcstermést várnak és azt friss állapotban értékesíteni nem tudják, másrészt pedig anyagilag nincsenek abban a helyzetben, hogy gyümölcsfeldolgozó gépeket maguk beszerezhessenek, hajlandó a földművelésügyi miniszter a rendelkezésre álló Simon-féle cidermalmokat, a Mobbille-féle almaborsajtókat, a Ryder-féle vándoraszalókat, valamint a dr. Győry által szerkesztett és talyigára szerelt szeszfűző készülékeket 3—6 heti ingyenes használatra átengedni, ha az illetők eziránti kérvényeiket az általuk kérelmezendő használatba vétel ideje előtt legalább 30 nappal hozzáfeltesztik.

Minthogy azonban a múltban előfordult, hogy az egyes gépeket azok, akiknek ingyenes használatra voltak átadva, megrongálva és késedelmesen küldték vissza rendeltetési helyükre; a kincstár érdekeit megóvandó, jövőben gyümölcsfeldolgozó gépeket kizárólag csak községeknek fog a miniszterium használatra átengedni s az egyes kérvényeket csak abban az esetben fogja érdemleges tárgyalás alá venni, ha a folyamodó községek egy megfelelően kitöltendő és aláírandó nyilatkozatot csatolnak, mely nyilatkozatban az engedélyezni kért gyümölcsfeldolgozógépek faja és darabszáma felsorolandó.

A nyilatkozatot a községnek szabályszerű s a törvényhatóság által jóváhagyott képviselői határozat alapján kell megtennie.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Ferenc Szalvátor a nemzethez.

Ferenc Szalvátor királyi herceg, a Magyar Vörös Kereszt Egyesület védőhelyettese a következő proklamációt intézi a magyar nemzethez:

Midőn erejében és önfeláldozásában megédzett hadseregünk a háború tizedik hónapjában döntő csapást készül mérni ellenségeinkre, szövetségben harminchárom évig társunk: Olaszország, orvul támad reánk!

Dicsőséges, legyőzhetetlen hadseregünk, a melynek soraiban a magyar nemzet párját nem találó hősiességgel küzd, újabb harcok elé néz!

Nem kételkedünk, hogy ez újabb föladatunkat is erők tudatában, Istenbe és ügyünk igazába vetett hittel, hűséges szövetséges társunkkal egyetemben: dicsőségesen fogjuk megoldani!

Hála a nemzet hazafias áldozatkészségének, a Magyar Vörös Kereszt Egyesülethez oly gazdag adományok folytak be, hogy azok lehetővé tették az eddigi harcok-ütötte sebek enyhítését, lehetővé azt, hogy a harc mezején vérüket ontott hősök nagy száma fölgyógyultan a hadseregnek visszaadassék, sokan pedig a társadalom hasznos tagjaiként övéikhez térhessenek vissza.

Ismervén a magyar nemzet lelki nagyságát, azzal a kéréssel fordulok bizalomtellel hazafias áldozatkészségéhez, hogy a Magyar Vörös Kereszt Egyesület emberbaráti törekvéseit ezentúl kettőzött igyekekvéssel iparkodjék elősegíteni, hogy felséges urunk és királyunk jelszava: Bizalmam az ősi erényben! ez által is változatlan fényben tündököljön.

Kelt Bécsben, 1915. évi június 9-én.

Ferenc Szalvátor királyi herceg, cs. és kir. lovassági tábornok, az önkéntes egészségügy vezérfelügyelője, a Magyar Vöröskereszt védőhelyettese

— **Aratógépszerelői tanfolyam.** A háboru okozta munkáshiány következtében a mezőgazdasági üzemekben a gépi segédeszközöknek az eddigieknél nagyobb igénybevétele lévén várható, az aratási munka gyors lebonyolításának az elősegítésére a kereskedelemügyi miniszter rendelkezéséből a budapesti m. kir. állami felsőipariskola 80 tanulóját egy külön erre a célra rendezett tanfolyamon aratógépek szerelésében kiképezte. Az intézet igazgatósága a gazdaközönségnek mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál.

— **A kasza jegyében.** A »Gazdaszövetség«, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja megállapítja, hogy a Gondviselés kegyelme és vitéz hadseregeink hősiessége folytán ma újra az a helyzet, hogy a visszamaradt földművelő nép minden gondját a mezőre irányíthatja s előkészülhet a pár hét múlva meginduló aratásra. A kasza jegyében folyik a mezőgazdasági mozgalmak minden mozzanata, ma még nem késő, ma még minden mulasztást helyre lehet hozni. A szövetkezetek és a gazdakörök vezetői nézzenek körül és állapítsák meg, hol szükséges a beavatkozás. Gondoskodni kell a tizenkettedik órában is kellő munkaerőről. Ha férfi, szóval emberi munkaerő nincs elég, aratógépről kell gondoskodni. A hitelszövetkezetek támogatását kell igénybe venni. A Magyar Gazdaszövetség a rendelkezésére álló harmadfél száz aratógépet ugyan kiosztotta már az országúti kisgazdáknak között, de — ha nem is ilyen kedvezményes árban — a hazai gépgyárakban még mindig tekintélyes készlet áll rendelkezésre. Ilyenkor nem szabad azt a pár száz korona árkülönbözetet tekinteni, mikor arról van szó, hogy ezer és ezer hold termése vesz kárba, ha idejében nem lehet aratni. Az aratógépeket azonban már haladéktalanul

meg kell rendelni, mert különben aligha érkezik meg a vasuton a kellő időben. Azok a községek, amelyek a vetőmagot későn rendelték meg, okuljanak azon s legyenek rajta, hogy legalább az aratógépjük idejében legyen kéznél. Ha nincs a faluban gépész, a vármegyei gazdasági egyesülethez sürgősen kell bejelenteni a katonaságnál levő gépész címét, hogy az szabadságolható legyen. Gondoskodni kell a fáról, szén-

ről, olajról s benzinnel. Ha nem lehet benzint kapni, meg kell próbálkozni a benzol beszerzésével. Ha nincs megfelelő aratógép, sem férfierő, a végső esetben a sarlóra kerül a sor és az asszonyoknak meg a gyermekeknek kell aratni.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

— A MAGYAR —
JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET

bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

3001

Középkorú, hadmentes, nő, kiscsaládu

gyakorlati gazdatiszt

23 évi általános jó praxissal és bizonyítvánnyal, ki egy 3000 holdas birtokot önállóan kezelt,

azonnalra

tiszti vagy ispáni állást keres.

Beszél magyarul és románul.

Címét megmondja a kiadóhivatal.

3193

Drága a benzin és kevéssé.

A legolcsóbb és legbiztosabb üzemgép a

SZAB. ASTRA gázlokomobil,

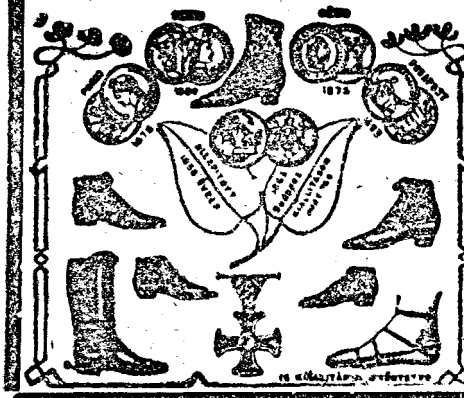
mert kb. 450 gr. faszénét fogyaszt óralóerőnként és hazai faszéntermelésünk korlátlan.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölvívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangú műhelyében a legjobb anyagból, legújabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármily tetszés szerinti fazonu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöltenek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

KOLOZSVÁRI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

□□□

3006

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfelteslegit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccétermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

tresort tart a közönség rendelkezésére.

Gyakorlati vizsgát tett, 24 évi jó praxissal bíró 46 éves nős, szorgalmas, kisigényű, magyarul és románul beszélő katonamentes, jó bizonyítványu

GAZDATISZT

— azonnalra —

állást keres.

3191

Cimét megmondja az

ERDELYI GAZDA kiadóhivatala.

Keresek egy ügyes, teljesen jártas

ispánt,

aki nagyobb gazdaságot

önállóan vezetne. □□□□□□ 3194

Cim a kiadóhivatalban megtudható.

Hirdetések
felvételnek
a kiadó-
hivatalban.

Az

ERDELYI GAZDA

kiadóhivatalánál megrendelhető könyvek:

ELADÓ ORSZÁG.

Irta:

Tokaji László

Ára: 3 korona.

A 254 oldalra terjedő nagy birtokpolitikai és birtokforgalmi statisztikai mű tartalmazza az utóbbi tíz év alatti összes erdélyrészi földbirtok-forgalom részletes adatait.

A könyv tartalom-jegyzéke:

Eladó ország. (Bevezetés.) Adataink eredményei. A birtokkapadás okai. Az állam feladatai. A társadalom szerepe és hivatása. Az 50 holdan felüli birtokok. Az 50 holdan aluli birtokok. Adataink eredete. A könyv mindazok számára, akik az erdélyrészi magyarság helyzete és az erdélyrészi földbirtokpolitika kérdéseiről érdeklődnek — nélkülözhetetlen forrásmunka! —

A FALUSI NÉP GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS NEMZETI IRÁNYBAN VALÓ VEZETÉSE.

Írták:

Tokaji László, Dr. Konrádi Dániel,
Iászberényi András, Dr. Szász Albert
Dr. Seyfried Károly, Dr. Cséser Lajos.

Ára: 1 korona.

A 132 oldalra terjedő könyv az Erd. Gazd. Egylet mult évi szociális kurzusának előadásait tartalmazza a következő fejezetek alatt: A falusi intelligencia szerepe a nép nemzeti és gazdasági vezetése tekintetében. A mezőgazdasági üzleti érzék és tudás fejlesztéséről. A szövetkezetek. Egészségügyi dolgokról. A kisgazdák peren kívüli jogvédelméről. A gazdakörökről.

— Azok, akik a magyar nép vezetésének nemes missziójára vállalkoztak, e könyvben mindenre kiterjedő, alapos és részletes utmutatást találnak. —

ROMÁNIA MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS VISZONYAI.

Irta: **Barabás Endre.**

Ára: 1 korona.

A könyv 128 oldalon a következő főbb címeket tartalmazza: A romániai állapotok hatása hazánkra. Románia mezőgazdasága. A román falu. Romániai agrár-reformok. Törvény a mezőgazdasági pénzügyekről. Földmivelőszövetkezetek. Az iszákosság elleni intézkedések. A romániai népoktatás szociális irányai. A romániai tanító szociális munkája. — Stb. stb. — Rendkívül tanulságos munka, melynek elolvasása után egészen más színben látjuk a román faj kulturáliságának fejlődését és mai fokát. —

Az erdélyi állattenyésztés fejlődése.

Irta: **Jakab László.**

Ára: 1 korona.

A 190 oldalas könyv teljesen hű képet adja Erdély állattenyésztésének az utóbbi évtizedek alatt. A műben rendkívül sok eredeti felvételű tenyészállat-fotográfia is van. Állattenyésztők könyvtárából e könyvnek nem volna szabad hiányoznia.

AZ ERDÉLYRÉSZI FÖLDBIRTOKPOLITIKA FELADATAIRÓL.

Ára: 50 fillér.

Irta: **Tokaji László.**

Földbirtokpolitikai tanulmány az erdélyrészi magyar szász és román erőviszonyokról.

GRÓF MIKÓ IMRE ÉS A MAGYAR FÖLD.

Ára: 50 fillér.

Irta: **Tokaji László.**

Gróf Mikó Imrének, Erdély Széchenyijének jellemrajza kapcsolatban a forradalom utáni idők és földbirtokviszonyok ismertetésével.

UJ HONFOGLALÁS ERDÉLYBEN.

Irta: **Tokaji László.**

Ára: 50 fillér.

Gyakorlati javaslatok az erdélyi magyar földbirtok megtartása céljából, különös tekintettel az erős magyarvidéki anyaországi nagybirtokok Erdélybe leendő áttelepítésének kérdésére.

Fenti könyvek, amíg a készlet tart, az árnak előzetes beküldése mellett megrendelhetők az **ERDELYI GAZDA** kiadóhivatalánál, Kolozsvárt, Attila-utca 10 sz. alatt. — A könyvek bérmentve küldetnek meg. **Mind a hét könyv, egyszerre megrendelve, 6 K-ért megküldelik.**

Fenti könyvek megrendelőinek, míg a készlet tart, kívánatra ingyen megküldi a kiadóhivatal még a következő füzeteket:

Gróf Bethlen István és Tokaji László előadóknak az 1913 évi szeptember 7-iki kolozsvári országos földbirtokpolitikai nagygyűlésen megtartott előadásait és Tokaji Lászlónak „Földbirtokpolitikai teendők” címen, az E. M. K. E. 1914. jan. 11-én rendezett nagy értekezletén, tartott előadását. 3051